

Olvasótáborok tapasztalatai

Ez év nyarán a Hajdú-Bihar megyei Könyvtár és a Debreceni Városi Könyvtár Debrecenben rendezte Békés, Heves és Hajdú-Bihar megye gyermekkönyvtárosainak már hagyományossá vált, több napos találkozóját, melyen azonban most Békés megye nem képviseltette magát. A színvonalas és gazdag program középpontjában a *Hogyan segítik az olvasótáborok a gyermekek olvasóvá nevelését* c. téma állott. A tanácskozás nagyon szerencsés módon beépült a debreceni tanyai olvasótábor programjába, életébe. Így a találkozó résztvevői az előadások, szakmai viták mellett betekintést nyerhettek a Debrecenhez tartozó tanyai általános iskolák 7—8. osztályos tanulói számára szervezett olvasótábor munkájába is. Az előadások, beszámolók tájékoztató jellegűek voltak, mivel ennek a témának még nincs nagy múltja. Az 1972-ben Heves megyében elindított akció sikere biztatást adott, azóta — mint arról a Könyvtáros is beszámolt — többfelé szerveztek olvasótáborot. Az eredményesnek tekinthető táborozás tapasztalatai alapján kibontakoztak a mindenképp hasznosnak, jónak látszó módszerek, de kialakultak viták is, amelyek főleg szervezési, formai megoldásokat érintettek.

A tanácskozás egyik vitatott kérdése volt, hogy az olvasótáborban egy vagy több alkalommal vegyenek-e részt a gyermekek. Heves megyében az az elv érvényesül, hogy tíz nap alatt minél több gyermekben kell kíváncsiságot ébreszteni a művelődés, az olvasás iránt, amit ők azután otthon a könyvtárakban, önművelés útján kamatoztathatnak. Az ellenvélemény szerint az olvasótábor legyen folyamat, két nyáron ugyanazon csoporttal kell foglalkozni, majd ismétlődően visszahívni az olvasótábor volt lakóit havonta egyszer klubfoglalkozásra, hogy így is megfigyeljék, lemérjék fejlődésüket.

A tábornak még nincsenek kialakult, kiforrott módszerei. Az egyszerűséget, a jó cél elérése a hajtóerő. Egyelőre mindenki más módszerrel próbálkozik.

Fontos a jó előkészítés

Minden eddigi tábor tapasztalatai azt mutatták, hogy tevékenységét, sikerét az előkészítő munka minősége határozza meg. Nagyon fontos az anyagi alapok (táborhely, étkeztetés, tiszteletdíjak) előteremtése és mindaz, ami a technikai előkészítéshez tartozik.

Heves megyében az olvasótábor fő mecénása a megyei úttörőelnökség, mely a sajátjának tekinti az olvasótáborot is. A Heves megyei KISZ-bizottság vezetőképző táborában néhány turnus az úttörőké, ebben új színfolt az olvasótábor. Jelentékeny segítséget nyújt a megyei könyvtár is. Szakvezetőt ad, munkanapnak számítja be a gyermekkönyvtáros táborban töltött tíz napját, gondoskodik munkaköri helyettesítéséről. Könyvet ajándékozik a gyermekek jutalmazására, hozzájárul az írók tiszteletdíjához, s gépkocsiját is átengedi a tábor vendégeinek utaztatására — a felsőtárkányi tábor Egertől 11 km-re van —, sőt a gyermekkönyvtár állományából 4—500 kötetes könyvtárat is összeállít a táborlakóknak. A tábori könyvtár egész nap nyitva, kezelője, „könyvtárosa” az egyik ifivezető. A könyvtár könyveivel, folyóirataival a tábori élet fontos eszköze, de a 10 nap célja nem az olvasás.

Segített még a Hazafias Népfront is, például ajándékkönyvek vásárlására adott bizonyos összeget, és vállalta egy író tiszteletdíjának kifizetését. Az olvasó népert mozgalom megyei szervező titkára többször ellátogatott a táborba, gondoskodott arról, hogy a megyei lap beszámoljon a tábor életéről, munkájáról.

A kapcsolatok kialakítása, az anyagi alap megteremtése minden megyében más-ként történik. Debrecenben például a városi tanács művelődésügyi osztálya költségvetésében irányozza elő a szükséges összeget a debreceni tanyai olvasótábor fenntartására. Hogy ki legyen a „gazda”, véleményünk szerint teljesen mindegy, bár e körül folytak viták Debrecenben is.

A vezetők számát tapasztalatunk szerint a létszámtól függően kell meghatározni úgy, hogy egy-egy felnőttre 15-nél több gyerek ne jusson. Célszerű, ha az olvasótábori munka kicsoportokban folyik. Heves megyében az úttörő elnökség tett javaslatot a táborvezető személyére, aki táborügyben „szakember”, a megyei könyvtár által kiküldött gyermekkönyvtáros pedig a tábor szakvezetője. Ez a két „funkció” évenként visszatérően azonos. A kapcsolatok révén mindig sikerült megnyerni az ügynek egy-két író, szerkesztőt, pedagógust, főiskolást is, akik szívesen vállalják ezt a munkát, a fiatalok olvasáson, könyvön keresztül történő nevelését.

Debreceni vitafórumunkon volt ugyan ellenvetés a *pedagógusok részvételével* kapcsolatban, hogy az elfáradt pedagógusok a maguk „katedrás” módszereivel

nem alkalmasak a tábor szabta, játékos, de mégis komoly feladatok megoldására. Nem értettünk egyet ezzel a nézettel. Pedagógusok százai vesznek részt nyaranta úttörőtáborokban. A más munkakörben, de szintén egész éven át komoly feladatokat ellátó írók, költők, könyvtárosok, népművelők fizikuma, idegrendszere talán fáradhatatlan?

A foglalkozások

1973-ban próbáltuk meg első ízben Heves megyében az „úttörő” keretet, azaz olyan foglalkozásokat, melyek segítik és meggyorsítják a könyv, az olvasás megszerettetését, egyszersmind kapcsolódnak az úttörőév akcióihoz is. Eredményesek voltak a forgószínpadi keretben megtartott könyvtárismereti, kézikönyvtár-használati játékok, a kiscsoportos vitaforumok (hazafiságról, erkölcsről) is, ahol a felnőtt vezető szinte észrevétlenül irányítja a beszélgetést.

Kedveltek a vetélkedők, versenyek, például az akadályverseny irodalommal, könyvvel kapcsolatos feladatokkal. Minden vetélkedőn, versenyen szabad könyvet használni, sőt vannak feladatok ilyen címmel: *Puskázni kötelező*. A cél: rávezetni a gyerekeket arra a felismerésre, hogy a könyvekből mindenre kaphatnak választ, csak tudni kell, mit hogyan keressünk. Hiszen ez az alapja az önművelésnek.

Nem hiányzik a programunkból a *közös éneklés*, daltanulás, néptánc sem. Sor kerül képzőművészeti, báb-, film- és zenei foglalkozásokra is, amelyeken a tábor kis lakói alkotók is: ide sorolható a rajzpályázat, bábkészítés, irodalmi jelmezversenyhez a kellékek, jelmezek tervezése, elkészítése, krónika (tábori napló), faliújság szerkesztése, díszítése és mindez könyvtári eszközökkel.

A testedzésre szintén gondot fordítunk. Ez nemcsak a reggeli tornából áll. Van-nak sportversenyek, versenyek, kirándulások, tábortűz és az ezzel járó rözsegyűjtés, portyázás stb. is.

Mindent egybevetve úgy érezzük, hogy az olvasótáborok kiállták az évek próbáját. A meghirdető szervek érdeklődéssel figyelik munkánkat. Minden feltétele megvan annak, hogy az olvasótáborok száma gyarapodjon és színvonaluk tovább javuljon.

Időközben megjelent a Hazafias Népfront új kiadványa, a *Felhívás olvasótáborok szervezésére*. Ez mellékletében közli azoknak az íróknak és költőknek név- és címjegyzékét, akik szívesen vállalnak részt az olvasótáborok programjából. Ezt a kiadványt már nagyon vártuk. Debrecenben értesültünk arról, hogy a közeljövőben megjelenik az *Olvasótábori kis trakta* c. módszertani füzet is, mely a tábori nevelés elveit rögzíti.

Sokat várunk e kiadványtól, mert nem rendelkezünk még kimunkált és megbízható módszerekkel, és az eredményesnek látszó is még további kísérletezést igényelnek. Jó lenne, ha nemcsak a megyei vezetőkhez jutna el, ahol általában „ad acta” teszik, hanem a táborok munkájában résztvevő valamennyi munkatárs megkaphatná.

Heves megyében az idén 100 gyerek vett részt olvasótáborban, ahol a kiscsoportos foglalkozások keretében az említett vetélkedőkre, vitákra, pályázatokra, könyvtárismereti, könyvtárhasználati játékokra került sor. Kiegészítő programként táncház, gyermekszínpad, filmvetítés, kirándulások, sport színesítették a tábori életet.

Általában napi négy óra volt a kiscsoportos kötött program, a többi játékos együttlét. Ennek sikeres véghezvitele nem kevés, de szép feladat.

Halmai Béláné

Winkelbauer András (7 éves) ex librise